

(C) برخه‌بد حنگل اداره او مدیریت

دو هم لوست: د ونو اندازه کول یا
آتکل کول

اصطلاح ګانی

- Dbh د انسان د سینی د حدودو په لوروالی کي د وني د تني قطر
- Hypsometer ارتفاع سنجونکي یا اندازه کونکی
- Linear foot طولي فوت
- Merchantable height د خرڅلوا ور ارتفاع یا لوروالی
- Piece قطعه، دانه

- Basal area قاعدي ساحه
- Board foot مقیاس د اندازه کولو مقیاس تخته او الوار
- Breast height د انسان د سینی د حدودو په لوروالی کي د وني د تني قطر
- Cord کپه، توده یا قیطان
- Cubic foot مکعب
- Cubit ذراع ، د طول پخوانی مقیاس چي د ۱۸ نه تر ۲۲ اینچو پوري وي

هغه واحدونه چي په عامه توګه د ځنګلونو د اندازه کولو لپاره تر استفادې لاندې نیول کېږي

- د ونو اندازه کول په هره یوه ونه کي د لرگیو د حجم د تشخیص او ټاکنې لپاره لازمي او ضروري وي.
- د انفرادي ونو د اندازو مجموعه او د هغې حجمونه د ټولو ولاړو ټیرونو د موجودی یا شتون لست برابروي.

هغه واحدونه چي په عامه توګه د ځنګلونو د اندازه کولو لپاره تر استفادې لاندې نیوں کېږي

- د تېر پا چهارتراس(Timber) وني د اندازه کولو د مختلفو نوعو پواسطه سره اندازه کېږي.
- ځني له دي واحدونو څخه د لرگۍ تر صنعت پوري مشخص یا ځانګړي وي په داسي حال کي چي ځني واحد د لرگۍ د عمومي اندازه کولو لپاره تر استفادې لاندې نیوں کېږي.

Metric Board foot

میتریک بورد فوت

میتریک بورد (Metric Board foot) د اندازه کولو له واحد نه عبارت دی چې دی و ناهموار

لرگی پواسطه چې ۴۸، ۳۰، ۰ مترمربع او ۲، ۵۴ سانتی متره دبلوالی په نښه گوي. په بله اصطلاح یو متریک بورد

فت (board foot) مساوی کیزې په ۹۲۹، ۰ مترمربع سره.

بورد فوت په عمومي توګه د هغه الوارو د اندازه کولو لپاره په کار ورل کیزې چې د اره کشی او د تیر د لرگی د نازکو تختو لپاره استعمالکیزې.

په جلا لرونکو او رنګه لرگیو کي عرض او دبلوالی په مخکنیو اندازو باندي مبني له رنګ او جلا څخه حسابیزې.

Cubic meter

متر مکعب

- متر مکعب (Cubic meter) د اندازه کولو له واحد نه عبارت دی چې د یو مکعب ناهمواره لرگی د حجم سره په طول د ۴۸،۳۰ متره په هر ی یو شپږو غارو کي وي.
- یو متر مکعب شامل ده په ۷۷،۲۳ بورډ متر سره.
- د اندازه کولو له دی واحد څخه د هر نوعه لرگی یا نیر پا چهارتراش لپاره استفاده کېږي.

Cord کپه یا قیطان

- کپه (Cord) د لرگو له یوې ټودې یا ډیری نه د منځنۍ فضا په شمول عبارت دی، چې د ۱،۲ X ۲،۴ X ۱،۲ پا ۳،۶۳ متر مکعب اندازه په ګوته کوي یا بنایی.
- کپه یا قیطان د کاغذی نرم لرگی (pulpwood) د اندازه کولو لپاره په کار ورل کېږي.

ذراع ، د طول پخوانی مقیاس چې د ۱۸ نه تر ۲۲ اینچو پوري وي (Cubit)

د لرگۍ توده چې په ۲،۸ متر مکعب
لرگۍ سره پې منځ ډک شوی وي (منځ خالی نه
وي)

Piece

دانه یا قطعه

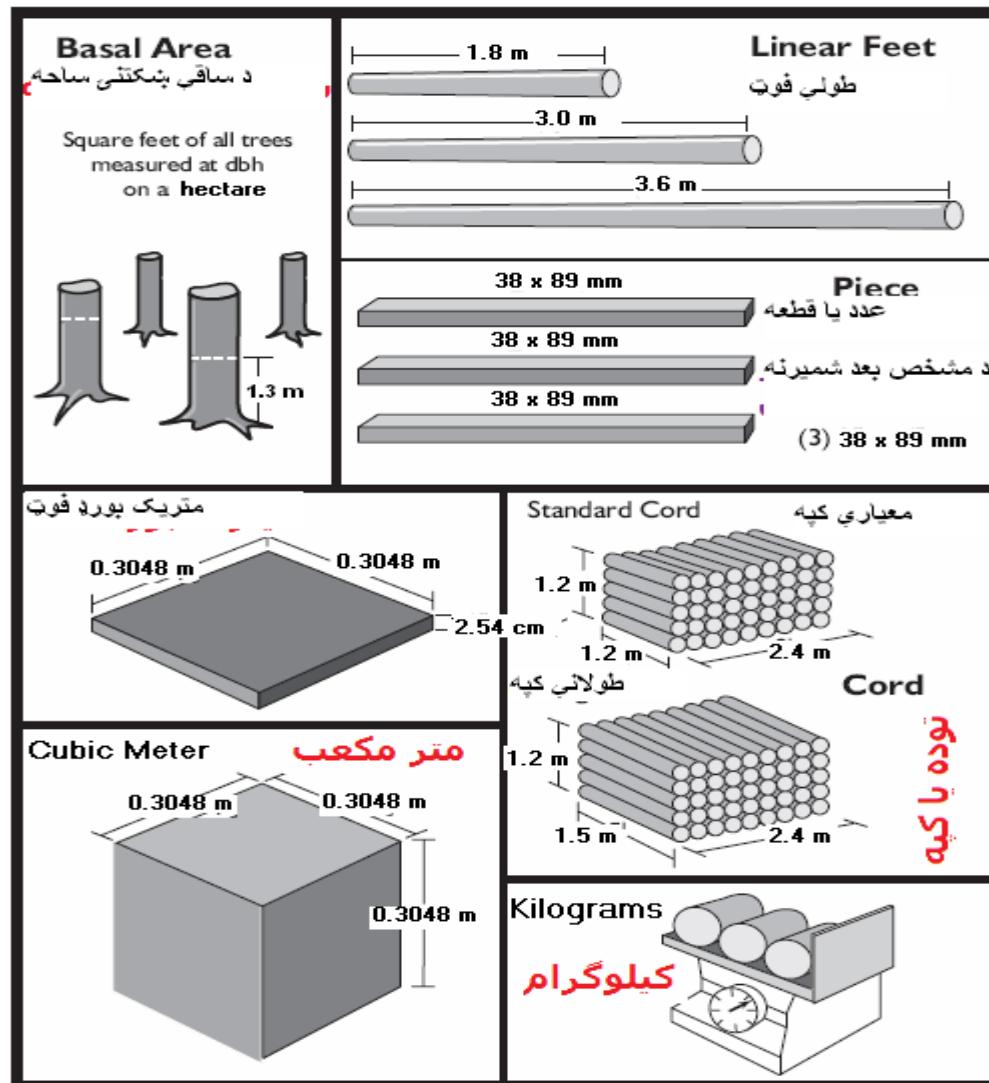
- دانه (Piece) د اندازه کولو واحد دی چي د مشخصو پا ٿانگرو ابعادو لرگي اندازه کوي پا پي شميري

Linear meters طولی متر

- طولی متر (**Linear meters**) د اندازه کولو له واحد نه عبارت دی چې د یو تولید اوږدوالي پا طول اندازه کوي.
- معمولاً له ۲ متر مکعب حجم نه عبارت دی.

Basal area

- د ساقې پنکتني ساحه (**Basal area**) د اندازه کولو له واحد نه عبارت دی چې د موجوده ولاړ لرګي د سطحي د بنودلو لپاره په کار وړل کېږي.
- د ونو د مقطع د سطحي له ساحي (cross-sectional) (نه د سیني د لوروالي په اندازي سره عبارت دی چې $3,1$ متره د څمکي له منځني خط څخه پورته قرار یا ځای ولري.
- قاعدوی ساحه (**Basal area**) په فوت مربع سره بنودل کېږي. په انفرادي ونو کې هم په کار وړل کېږي، او یا شاپد ټولو هغه ونو ته چې د هكتار په اساس بنودل شوي وي، په کار وړل کېږي.

د ولارې وني قطر په څه دول سره اندازه کولی شو؟

د ولارې وني قطر معمولاً د ځمکي له سطحي نه ۳،۱ متره پورته اندازه کيرې. چي په نامه د dbh سره شهرت لري.

د وني د قطر اندازه ګونکي (Diameter) د وني د پوستکي له بیرون څخه صورت نیسي چي وروسته د وني د پوستکي ډبلوالی له هغې نه منفي کيرې.

د ونو قطرونه معمولاً حتی په ۵ سانتي متر کي ثبت او درج کيرې ترڅو د حجم په ټاکنه پا تعین کي مرسته وکړي.

د ولاري وني قطر په څه دول سره اندازه کولي شو؟

- (diameter tape) د قطر فیته د وني د اندازه کولو لپاره یوه ډيره دقیقه وسیله ده. فیته درجه بندی شوي ده ترڅو چي هر اینچ د قطر په غارو کي دقیقاً ۶،۹۷۶ سانتي متراه طول وي.
- داچي فیته په دي طريقي سره درجه بندی شوي ده، نو د ګردي لاري پا مسیر اندازه کول پا د وني د محیط قطر تشکیلوې.

د ولارې وني قطر په څه دول سره اندازه کولی شو؟

- (د قطر فیټي ته ورته یامشابه یو تخنیک چي مخکي ورځخه یادونه وشوه، د وني قطر په تخمیني یا آټکلی توګه د بلتمورستیک (Biltmore stick) پواسطه هم اندازه کیدلی شي.
- دا کړنلاره یا پروسیجر د مثلثانو په ورته هندسي اصولو باندي ولار دی، چي د هغې د اندازه کولو مقیاس په لرگي باندي په منظمه توګه درجه بندی شوي ترڅو چي مستقیماً په سانتي متر کي مطالعه شي

بلتمور ستيك (Biltmore stick)

1. لرگي په افقي شکل سره د بازو د طول په اندازي (٦٣ سانتي متراه له ستريگي نه وړاندي) او ١،٣ متره د ځمکي له سطحي نه پورته ونیسي. د وني په یوه غاره کي د بلتمور ستيك (Biltmore stick) لرگي د وني په مقابل کي ځای په ځای کړئ، او یوه ستريگه مو پنه پا و تړئ.

له دي نه په غير چي ستريگه مو حرکت پا ټکان و خوري، د وني قطر مطالعه کړئ ترڅو معلومه شي چي د وني د بني ڃوري کومه نقطه، لرگي قطع کوي.

د بلتمور ستيک نه په استفادي سره د (Biltmore stick) (Cylinder stick)

د ولاري وني ارتفاع پا لوروالي په څه ډول سره اندازه کولي شو؟

- د وني ارتفاع پا لوروالي په فوت پا د ګندو په شمېرلو سره اندازه کېدلی شي.
- ونه د کلي ارتفاع په اساس او پا د هغې د خرڅلار د ګندو په ارتفاع اندازه کېدلی شي.

د ولاري وني ارتفاع يا لوروالي په څه ډول
سره اندازه کولي شو؟

- د خرڅلوا رو ارتفاع يا لوروالي (**Merchantable height**) د یو مشخص يا ځانګړي تولید د لوروالي يا ارتفاع له استفادې کولو څخه عبارت دي چې د وني له بیخ(stump) څخه ترد بش له نقطې پوري نوکې ته نژدي اندازه کېږي.

د ولارې وني ارتفاع یا لوروالى په څه ډول سره اندازه کولی شو؟

-) د برش نقطه په هغه ځای کي فرار پا ځای لري چي د ساقې قطر په اعظمي حد اندازې سره د تولید په خاطر چي غوبنټل شوی له وني نه قطع یا پري شي، رسيدلى وي.
- د خرڅل او ور ارتفاع چي د اره کشی لپاره مناسبه وي د ۴،۸ متره ونو د کندو پواسطه او نيمه کندو پواسطه چي له وني نه پري شوي وي، تعین یا تاکل کيري.

د ولاري وني ارتفاع يا لوروالى په څه ډول سره اندازه کولي شو؟

- د برش نقطه (cut-off point) د اره کشی لپاره د مناسبو ونو لپاره له ۱۵ سانتي مترو نه تر ۲۵ سانتي مترو پوري تفاوت کوي.
- د خرڅلاؤ وړ ارتفاع يا لوروالى د نرم کاغذ له ونو سره معمولاً په نزدي طول ورکر شوي بولت کي د کاغذ نرم لرگي (pulpwood) حسابېږي.
- شاید چې ۱،۲ متره وي، شاید ۱،۵ یا ۱،۶ متر وي البته د کاغذ د ژرندي په پام کي نیولو سره. د برش نقطه د کاغذ د نرم لرگي (pulpwood) لپاره په عمومي توګه ۱۰ سانتي متره وي.

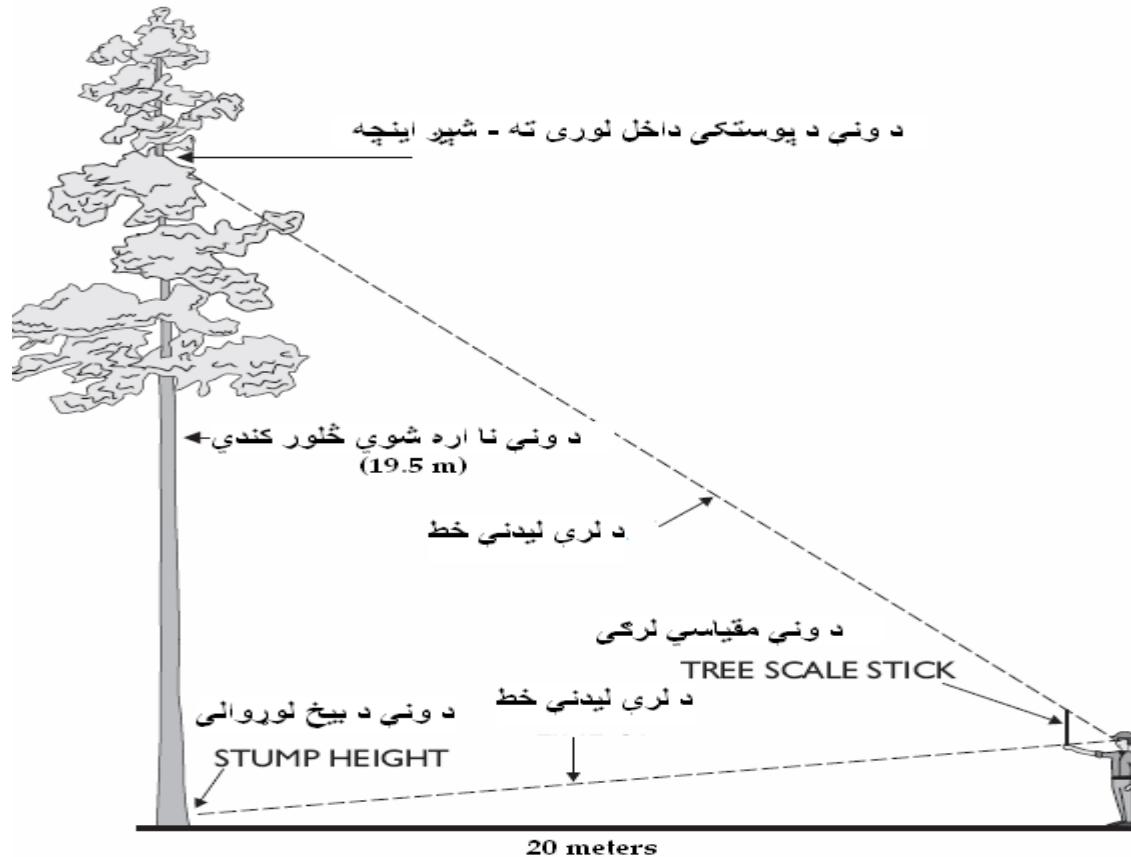
د ولاري وني ارتفاع يا لوروالى په څه ډول سره اندازه کولي شو؟

يوه بله آله چي د وني د ارتفاع يا لوروالى د اندازه کولو لپاره
په کار ورل گېړي عبارت ده له ارتفاع يا لوروالى
سنجونکۍ(hypsometer) څخه.

ارتفاع سنجونکۍ(hypsometer) د وني د کندي په طول
سره درجه بندی شوي دي. په نورماله توګه په پري شويو لرگيو
باندي د ونو د مقیاس خط پیداکېږي.

د ونو د لرگيو اکثره مقیاسونه د حجم د جدول لرونکي وي چي
د هغې په عريضه غاره کي نوشته يا ليکل شوي وي. د وني
متريک لرگۍ(metric tree stick) تر د ۴۵ مترو ارتفاع
پوري تر ۵ متره د کندي طول اندازه کوي. د طول يا اوږدوالي
اندازه کول له صفر نه تر ۱۰۰ سانتي مترو پوري په مسلسل
شکل سره درجه بندی شوي دي.

د اندازه گیری لپاره نمونه یا بیلگه د ارتفاع سنجونکی (hypsometer)

مرور / خلاصه یا لنڈیز

- .1 هغه واحدونه چي په عام صورت سره د ځنګلاتو په اندازه کولو کي تر استفادي لاندي نیول کيري هغه تشریح او روښانه کړئ.
- .2 د ولارې وني ارتفاع پا لوړوالی په څه ډول سره اندازه کولی شو.
- .3 د ولارې وني قطر په څه ډول سره اندازه کولی شو؟